

Toetsing Wet natuurbescherming Sloop schoolgebouwen ten behoeve van nieuwbouw, Tellepark te Heerenveen, incl. nader onderzoek

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B

8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Toetsing Wet natuurbescherming Sloop schoolgebouwen ten behoeve van nieuwbouw, Tellepark te Heerenveen, incl. nader onderzoek *Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van de vigerende natuurwetgeving*

Gorredijk, oktober 2017

In opdracht van:

Gemeente Heerenveen

Contactpersoon:

Dhr. G. Haanstra

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk, foto's (tenzij anders vermeld) en rapportage:

Dhr. J. Groen, Dhr. H. Mellema, Dhr. R. Hiemstra & Dhr. J. Breidenbach

Autorisatie:

Mevrouw W. de Boer-Pronk

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

Bureau FaunaX (2017). Toetsing Wet natuurbescherming Sloop schoolgebouwen ten behoeve van nieuwbouw, Tellepark te Heerenveen, incl. nader onderzoek. Rapport 17031, Bureau FaunaX, Gorredijk.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Onderzoeksopzet	1
1.4	Ligging en karakteristiek van de planlocatie	2
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	3
2.1	Soortbescherming	3
2.1.1	Vogels en wezenlijke verstoring	3
2.1.2	Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân.....	4
2.2	Wnb gebiedsbescherming	4
2.3	Natuurnetwerk Nederland/EHS.....	5
3.	RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN.....	6
3.1	Flora.....	6
3.2	Vogels	7
3.2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	7
3.2.2	Overige broedvogels.....	8
3.3	Zoogdieren	8
3.3.1	Vleermuizen	8
3.3.2	Overige zoogdiersoorten	9
3.4	Vissen, amfibieën, reptielen & ongewervelden.....	10
3.4.1	Vissen.....	10
3.4.2	Reptielen & Amfibieën	10
3.4.3	Ongewervelden	10
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES.....	11
4.1	Overzicht beschermde soorten	11
4.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	11
4.2.1	Gebiedsbescherming.....	11
4.2.2	Algemeen voorkomende broedvogels	11
4.2.3	Huismus.....	11
4.2.4	Gierzwaluw	12
4.2.5	Vleermuizen	12
4.2.6	Vrijgestelde- en niet beschermde soorten: de zorgplicht.....	12
4.3	Overzicht vervolgstappen.....	12
5.	NADER ONDERZOEK.....	13
5.1	Methodiek	13
5.1.1	Huismus.....	13
5.1.2	Gierzwaluw	13

5.1.3	Vleermuizen	13
5.2	Resultaten.....	14
5.2.1	Huismus.....	14
5.2.2	Gierzwaluw	14
5.2.3	Vleermuizen	15
6.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN (NADER ONDERZOEK)	16
6.1	Overzicht vervolgstappen.....	17
7.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	18

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Gemeente Heerenveen is van plan appartementengebouwen te realiseren op het voormalige zwembadterrein in en rondom het Tellegebied te Heerenveen. Tevens worden woningen gebouwd op twee terreinen waar nu schoolgebouwen staan die gesloopt gaan worden.

Omdat dit een ruimtelijke ingreep betreft dient een toetsing te worden uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze toetsing vindt eerst plaats in de vorm van een quickscan gebaseerd op het onderdeel soortbescherming. In het kader daarvan is door Bureau FaunaX een analyse gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer aanwezige beschermde natuurwaarden. Hierbij ligt de focus op flora en alle diergroepen waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied. Tevens is een inschatting gemaakt van de eventuele effecten van de voorgenomen plannen op in de omgeving liggende beschermde natuurgebieden (Natura-2000 en EHS) (onderdeel gebiedsbescherming).

Uit de quickscan is een advisering van nader onderzoek huismus, gierzwaluwen en vleermuizen naar voren gekomen, specifiek voor verblijfplaatsen. Dit nader onderzoek is uitgevoerd in het voorjaar en zomer van 2017. Deze rapportage is in eerste instantie geschreven naar aanleiding van het quickscan onderzoek in maart. In oktober 2017 is de rapportage aangevuld met de resultaten uit het nader onderzoek.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Wet natuurbescherming voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

1.3 Onderzoeksopzet

In opdracht van Gemeente Heerenveen zijn de beoogde plannen en werkzaamheden op basis van een veldbezoek, bureaustudie en ecologisch inzicht in de vorm van een eenmalige quickscan getoetst aan de Wet Natuurwetgeving. Een ecologische quickscan is meestal de eerste stap van een ecologische toetsing, bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of gebieden binnen

de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op 3 maart 2017. Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied waarbij is gelet op de aanwezigheid (of sporen) van beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Het nader onderzoek naar huismus, gierzwaluwen en vleermuizen is ook uitgevoerd in opdracht van gemeente Heerenveen. Tijdens dit nader onderzoek werd onderzocht of er verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluwen en vleermuizen aanwezig waren in het plangebied. Het veldwerk hiervoor is uitgevoerd op acht momenten in het voorjaar en zomer van 2017. Tijdens de veldbezoeken is tevens gelet op de eventuele aanwezigheid van soorten die eerder tijdens de quickscan niet aangetroffen zijn.

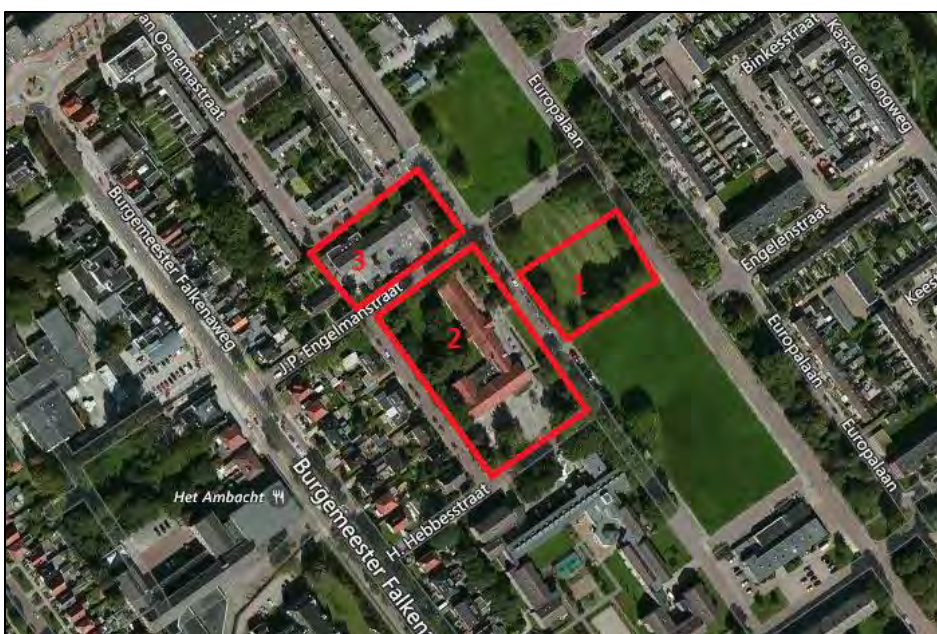
1.4 Ligging en karakteristiek van de planlocatie

Het plangebied betreft verschillende gronden in het Tellegebied e.o. te Heerenveen. Om een duidelijk overzicht te geven is het plangebied opgedeeld in drie deelgebieden.

Deelgebied 1 betreft een deel van een braakliggend terrein, bestaande uit een grasveld dat aan drie kanten wordt omringd door bomen en bosschages. De rest van het braakliggende terrein, zoals zichtbaar in figuur 1.1, is reeds geïnspecteerd in opdracht van Rho (rapport 16141), of is reeds bebouwd.

Deelgebied 2 van het plangebied betreft een oud schoolgebouw waarin op het moment van schrijven het Nordwin college gevestigd is. Het gebouw is opgetrokken uit baksteen en op het dak liggen ouderwets gegolfde dakpannen. In de tuin staan bosschages en bomen. Een deel van deze bomen is ouder dan 50 jaar.

Deelgebied 3 van het plangebied betreft ook een oud schoolgebouw. Op het moment van schrijven is hier het Friesland College gevestigd. Ook dit gebouw is opgetrokken uit baksteen en heeft een dak waar ouderwets gegolfde dakpannen op liggen. Ook in de tuin van deze school zijn bosschages en veelal oudere bomen aanwezig, zij het in mindere mate dan in deelgebied 2.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied (bron:www.bing.com)

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt net als Natura-2000 onder de Wet Natuurbescherming, welke per 1 januari 2017 in werking is getreden.

- Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming (Wnb) in werking getreden. Eén van de verschillen in vergelijking met de oude situatie is dat de provincies nu bevoegd gezag zijn en zelf invulling kunnen geven aan soortbescherming.
- De conclusies en aanbevelingen in dit rapport zijn gebaseerd op de Wet natuurbescherming.

2.1 Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Wet natuurbescherming vallen.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten waaronder soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige beschermde soorten (art. 3.10), bijvoorbeeld uit de Nederlandse Rode Lijst. Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan.

2.1.1 *Vogels en wezenlijke verstoring*

Voor vogels geldt dat verstoring van een broedgeval is toegestaan mits er geen sprake is van wezenlijke verstoring. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op de (kansen van) het broedsucces. Of dit het geval is, hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen), en de mate van verstoring. Daarom wordt door een ter zake kundige ecooloog bepaald wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring.

Als bekend is dat een vogelsoort jaarlijks gebruik maakt van hetzelfde nest en dit nest wordt binnen of buiten het broedseizoen verwijderd, dan is er sprake van wezenlijke verstoring. De vogel rekent er namelijk op dat hetzelfde nest het nieuwe seizoen weer beschikbaar is en zal gedwongen zijn nieuwe nestgelegenheid te zoeken of te maken. Dit kost energie die de vogel niet heeft ingecalculeerd, welke hij niet meer kan besteden aan bijvoorbeeld balts of het leggen van eieren. Derhalve heeft het weghalen van het nest buiten het broedseizoen een negatief effect op de kansen van het broedsucces en is de betreffende verstoring daarmee van wezenlijke invloed.

2.1.2 Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermd status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. De vrijgestelde soorten die provincie Fryslân via de verordening heeft aangewezen zijn de volgende:

Zoogdieren	Amfibieën
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân met betrekking tot de nieuwe Wet natuurbescherming is te vinden op: <https://zoek.officiëlebekeendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>

2.2 Wnb gebiedsbescherming

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) is in eerste instantie vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en sinds 1 januari 2017 opgegaan in de nieuwe Wet natuurbescherming. Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een Natura 2000-gebied. Er kan dan ook op voorhand worden uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben op habitattypen of habitatsoorten waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen. Een toetsing in het kader van Natura 2000 is naar onze mening dan ook niet nodig. De provincie is in deze echter bevoegd gezag en kan een andere mening hebben.

- Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een Natura 2000-gebied.
- Er kan derhalve op voorhand worden uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben op habitattypen of habitatsoorten waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen.
- Een toetsing in het kader van Natura 2000 is derhalve naar onze mening niet nodig.

2.3 Natuurnetwerk Nederland/EHS

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied valt niet binnen de EHS. Voor wat betreft de werkzaamheden in het plangebied is een toetsing aan de EHS naar onze mening dan ook niet nodig. De provincie is in deze echter bevoegd gezag en kan een andere mening hebben.

- Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van de NNN/EHS.
- Een toetsing aan de EHS is derhalve naar onze mening niet aan de orde.

3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

3.1 Flora

De vegetatie in het plangebied bestaat uit gazons, bosschages, bomen en wild opgekomen planten. De meeste soorten, betreffen gecultiveerde planten als liguster, sneeuwklokje en rododendron. Voorbeelden van wild opgekomen plantensoorten zijn speerdistel, hondsdrif en grote brandnetel.

Tijdens het veldwerk zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Tevens is in het plangebied sprake van een voedselrijke bodem. Op basis hiervan sluiten wij uit dat in het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen.

Figuur 3.1. Impressie van de vegetatie in het plangebied.

- Op basis van de voedselrijke (habitat)eigenschappen van het plangebied is het voorkomen van beschermde plantensoorten uit te sluiten.

3.2 Vogels

3.2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen

Het plangebied is onderzocht op waarden voor broedvogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Dergelijk waarden zijn aangetroffen in deelgebied 2 en deelgebied 3. In beide deelgebieden staat een schoolgebouw met een dak bestaande uit ouderwets gegolfde dakpannen. Onder deze dakpannen zitten ruimtes waar gierzwaluwen en huismussen kunnen broeden.

In het totale plangebied zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten in bomen aangetroffen.

Figuur 3.2. Potentiële broedplekken van gierzwaluwen en huismussen in deelgebied 2 en 3.

- Het kan niet worden uitgesloten dat zich in de schoolgebouwen binnen deelgebied 2 en 3 van het plangebied, nestplaatsen bevinden van vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.

3.2.2 Overige broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied verschillende vogelsoorten waargenomen waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Deze soorten zijn wel beschermd tijdens de broedtijd indien er sprake is van wezenlijke verstoring. Soorten die zijn waargenomen zijn boomkruiper, Turkse tortel, merel, koolmees en pimpelmees.

Omdat de meeste vogelsoorten ten tijde van het veldwerk nog niet broedden, is tijdens het veldwerk vooral beoordeeld of de habitat geschikt is.

Op basis van de habitat in het plangebied is het aannemelijk dat er door vogels wordt gebroed. In alle drie de deelgebieden staan bomen en bosschages waar verschillende soorten vogels (zoals de hierboven genoemde soorten) in kunnen broeden. Ook in de schoolgebouwen kunnen vogelsoorten broeden waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, bijvoorbeeld de spreeuw.

- Het is aannemelijk dat in het plangebied wordt gebroed door vogelsoorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Deze soorten zijn wel beschermd tijdens de broedtijd indien sprake is van wezenlijke verstoring.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

Het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld op waarden voor vleermuizen. Hierbij is de nadruk gelegd op de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen. Ook is gekeken of door- of langs het plangebied essentiële vliegroutes van vleermuizen kunnen lopen.

In deelgebied 1 kan het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen op voorhand worden uitgesloten. In dit deelgebied staan namelijk geen gebouwen. Tevens zijn alle bomen in dit deelgebied gecontroleerd op holtes waarin vleermuizen kunnen verblijven, maar zijn dergelijke holtes niet aangetroffen.

In deelgebied 2 kan het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen niet op voorhand worden uitgesloten. Zo kunnen in het dak van het schoolgebouw verblijfplaatsen aanwezig zijn waarin gebouwbewonende vleermuizen kunnen verblijven. Ook staan in dit deelgebied twee berken waar holtes in zitten die in potentie geschikt zijn voor boombewonende vleermuizen. Niet in de laatste plaats zijn er in dit deelgebied bomen aanwezig die dusdanig met klimop begroeid zijn dat het onmogelijk is om deze bomen te inspecteren op holtes.

In deelgebied 3 kan het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen ook niet worden uitgesloten. Ook hier kunnen verblijfplaatsen aanwezig zijn in het schoolgebouw. Waarden voor boombewonende vleermuizen zijn in dit deelgebied niet aangetroffen.

Met de beoogde werkzaamheden zullen geen essentiële vliegroutes van vleermuizen verloren gaan. Dit is gebaseerd op het feit er in de omgeving genoeg alternatieven zijn in de vorm van bebouwing, bosschages en bomen.

Figuur 3.3. Voorbeelden van potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen in deelgebied 2 en 3.

- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in deelgebied 2 en 3 van het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- Er kan wel op voorhand worden uitgesloten dat met de beoogde werkzaamheden essentiële vliegroutes verloren zullen gaan.

3.3.2 Overige zoogdiersoorten

Van andere beschermde zoogdieren kan op voorhand worden uitgesloten dat ze voorkomen in het plangebied. Soorten als de das komen niet in het centrum van Heerenveen voor. Het voorkomen van soorten als de waterspitsmuis kan worden uitgesloten op basis van de afwezigheid van water in het plangebied.

Op basis van de habitat in het plangebied, alsmede de verspreidingsgegevens, is het zeer aannemelijk dat provinciaal vrijgestelde zoogdieren voorkomen in het plangebied. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de bosmuis.

- Het voorkomen van beschermde landzoogdieren in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Wel is het zeer aannemelijk dat er in het plangebied provinciaal vrijgestelde zoogdiersoorten zoals de bosmuis voorkomen.

3.4 Vissen, amfibieën, reptielen & ongewervelden

3.4.1 Vissen

In het plangebied is geen water aanwezig. Op basis hiervan kan het voorkomen van beschermde vissoorten als de grote modderkruiper op voorhand worden uitgesloten.

- Op basis van de habitatgeschiktheid kan het voorkomen van beschermde vissoorten als de grote modderkruiper in het plangebied worden uitgesloten.

3.4.2 Reptielen & Amfibieën

In de omgeving van Heerenveen (bijvoorbeeld in het Oosterschar) komen verschillende soorten reptielen voor, zoals de adder en de levendbarende hagedis. Er zijn echter geen waarnemingen uit de directe omgeving van het plangebied bekend. Gezien de habitat in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten dat er reptielen voorkomen. Ook de ligging van het plangebied, in het centrum van Heerenveen, speelt hierin een grote rol.

Voor wat betreft amfibieën komen in de omgeving van Heerenveen verschillende beschermde soorten voor, zoals de heikikker. Van deze soorten kan op voorhand worden uitgesloten dat deze voorkomen in het plangebied. Dit op basis van het feit dat er in- en vlak buiten het plangebied geen geschikt voortplantingswater aanwezig is.

- Op basis van de ongeschiktheid van de in het plangebied aanwezige habitat, kan worden uitgesloten dat er beschermde reptielen voorkomen.
- Ook de aanwezigheid van beschermde amfibieën in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

3.4.3 Ongewervelden

De aanwezigheid van beschermde ongewervelden in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten. Er komen hier noch waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikt habitat voor beschermde libellen (bijvoorbeeld groene glazenmaker), landkevers of aquatische soorten ongewervelden (bijvoorbeeld gestreepte waterroofkever).

- Het voorkomen van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus, en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 4.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedtijd
Vogels	Huismus	Mogelijk	X				Nader onderzoek aanwezigheid nestplaatsen
Vogels	Gierzwaluw	Mogelijk	X				Nader onderzoek aanwezigheid nestplaatsen
Vleermuizen	Laatvlieger e.a.	Mogelijk		X			Nader onderzoek aanwezigheid verblijfplaatsen
Zoogdieren e.a.	Algemeen voorkomende soorten	Mogelijk			X	X	Zorgplicht

4.2 Effectbespreking en aanbevelingen

4.2.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een Natura 2000-gebied. Tevens valt het niet binnen de EHS. Een toetsing in het kader van gebiedsbescherming is naar onze mening dan ook niet nodig.

4.2.2 Algemeen voorkomende broedvogels

Gezien de habitat in het plangebied, kan niet worden uitgesloten dat vogels broeden binnen het plangebied waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Deze soorten zijn wel beschermd tijdens de broedtijd. De broedtijd loopt grofweg van 15 maart tot 15 juli. Er is echter geen standaard voor deze periode. Sommige soorten kunnen vroeger of later in het jaar broeden. Wat van belang is, is of er een broedgeval is en of er sprake is van wezenlijke verstoring van het betreffende broedgeval.

Wij adviseren hierom om de werkzaamheden uit te voeren buiten de broedtijd.

4.2.3 Huismus

De schoolgebouwen in deelgebied 2 en 3 van het plangebied bieden waarden voor huismussen. Nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd. Het is niet toegestaan om nesten te verstoren of vernietigen, of activiteiten te ontplooiën die de gunstige staat van instandhouding van de plaatselijke populatie kunnen aantasten. Wij raden daarom nader onderzoek aan om vast te stellen of- en zo ja, hoeveel paartjes huismussen broeden in het plangebied. Dit aanvullend

onderzoek dient te worden uitgevoerd door middel van twee veldbezoeken in de periode 1 april t/m 15 mei of door middel van vier veldbezoeken in de periode 10 maart t/m 20 juni.

4.2.4 *Gierzwaluw*

De schoolgebouwen in deelgebied 2 en 3 van het plangebied zijn in potentie geschikt voor gierzwaluwen. Nesten van gierzwaluwen zijn jaarrond beschermd. Het is niet toegestaan om nesten van de soort te verstoren of vernietigen, of activiteiten te ontplooiën die de gunstige staat van instandhouding van de plaatselijke populatie kunnen aantasten. Wij raden daarom nader onderzoek aan om vast te stellen of- en zo ja, hoeveel paartjes gierzwaluwen broeden in het plangebied. Dit aanvullende onderzoek dient te worden uitgevoerd door middel van drie veldbezoeken in de periode 1 juni t/m 15 juli.

4.2.5 *Vleermuizen*

De schoolgebouwen in deelgebied 2 en 3 van het plangebied zijn toegankelijk voor verschillende soorten vleermuizen. Ook zijn in deelgebied twee bomen met boomholtes aanwezig waarin vleermuizen kunnen verblijven. Omdat onder de Wet natuurbescherming alle vleermuizen beschermd zijn, adviseren we om verblijfplaatsen uit te sluiten, dan wel vast te stellen. Dit dient te gebeuren middels een jaarrond onderzoek dat plaatsvindt aan de hand van vier veldbezoeken, verdeeld over de periode 15 mei tot 1 oktober. Deze onderzoeksmethodiek is vastgelegd in het Vleermuisprotocol, opgesteld door het ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdierverseniging.

4.2.6 *Vrijgestelde- en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er kan een aantal niet beschermde of vrijgestelde soorten voorkomen in het plangebied, zoals bijvoorbeeld verschillende soorten kleine zoogdieren. Voor schade aan deze soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht van de Wet natuurbescherming schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken.

4.3 Overzicht vervolgstappen

In het kader van de voortgang van het traject, bevelen we de volgende vervolgstappen aan:

- **Algemeen voorkomende broedvogels:** Werken buiten de broedtijd (grootweg 15 maart-15 juli)
- **Huismus:** Nader onderzoek aanwezigheid nestplaatsen (twee veldbezoeken in de periode van 1 april-15 mei of vier veldbezoeken in de periode van 10 maart-20 juni)
- **Gierzwaluw:** Nader onderzoek aanwezigheid nestplaatsen(drie veldbezoeken in de periode van 1 juni- 15 juli)
- **Vleermuizen:** Nader onderzoek aanwezigheid verblijfplaatsen(vier veldbezoeken in de periode van 15 mei-1 oktober)
- **Vrijgestelde soorten:** Het naleven van de zorgplicht.

In het volgende hoofdstuk worden de methoden en resultaten van het nader onderzoek zoals uitgevoerd in het voorjaar en de zomer van 2017.

5. NADER ONDERZOEK

5.1 Methodiek

Om uit te sluiten of er verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw en vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied, zijn er acht veldbezoeken afgelegd. Dit nader onderzoek is uitgevoerd conform het kennisdocument zoals dit onder andere is opgesteld door het RvO, waarin onder andere de optimale periode voor onderzoek wordt beschreven. De kennisdocumenten zijn sinds 10 juli 2017 in eigendom en beheer van BIJ12. Bureau FaunaX is aangesloten bij Netwerk Groene Bureaus en werkt zoveel mogelijk volgens de kennisdocumenten om kwaliteit van het onderzoek te waarborgen.

5.1.1 *Huisumus*

Voor het onderzoek naar het voorkomen van eventuele verblijfplaatsen van huismussen in het plangebied zijn twee bezoeken afgelegd. Deze twee bezoeken zijn afgelegd conform de onderzoeksmethoden van het Kennisdocument Huisumus van BIJ12. Dit onderzoek heeft plaats gevonden tussen 1 april en 15 mei onder goede weersomstandigheden. Het aantal nesten is bepaald aan de hand van zichtbare nesten en nest indicerend gedrag van ter plaatse aanwezige huismussen met behulp van een verrekijker. Een overzicht van de beide veldbezoeken is te vinden in tabel 5.1.

Tabel 5.1: Het plangebied dat is onderzocht op nestplaatsen van huismussen en de data van de twee bezoeken

(Deel)gebied	Datum	Begin- eindtijd
Tellepark Heerenveen	1-mei-2017	9:30-10:05
Tellepark Heerenveen	12-mei-2017	10:00-11:30

5.1.2 *Gierzwaluw*

Voor het onderzoek naar het voorkomen van eventuele verblijfplaatsen van gierzwaluwen in het plangebied zijn drie bezoeken afgelegd, één daarvan in combinatie met vleermuisonderzoek. Deze drie bezoeken zijn afgelegd conform de onderzoeksmethoden van het Kennisdocument Gierzwaluw van BIJ12. Dit onderzoek heeft plaats gevonden tussen 1 juni en 15 juli onder goede weersomstandigheden. Het aantal nesten is bepaald aan de hand van nest indicerend gedrag van ter plaatse aanwezige gierzwaluwen met behulp van een verrekijker. Een overzicht van de drie veldbezoeken is te vinden in tabel 5.2.

Tabel 5.2: Het plangebied dat is onderzocht op nestplaatsen van gierzwaluwen en de data van de twee bezoeken

(Deel)gebied	Datum	Begin- eindtijd
Tellepark Heerenveen	11-juni-2017	20:30-22:00
Tellepark Heerenveen	26-juni-2017	20:30-22:00
Tellepark Heerenveen	13-juli-2017	20:30-22:00

5.1.3 *Vleermuizen*

Het vleermuisonderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen tijdens de kraamperiode (15 mei – 15 juli) en paarperiode (15 augustus - 1 oktober). Tijdens de kraamperiode zijn twee bezoeken afgelegd, alsook bij de paarperiode. Bij elk bezoek is tevens gezocht naar vliegroutes. Het onderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol (NGB en Zoogdierverseniging: versie 27 maart 2013). Voor de inventarisaties is gebruik gemaakt van een batdetector type Petterson D240X met zowel heterodyne als vertraagde opnamemogelijkheden. De sonargeluiden zijn geanalyseerd met gespecialiseerde software (Batsound). In tabel 5.3 is een overzicht terug te vinden van alle veldbezoeken van het vleermuisonderzoek.

Tabel 5.3. Details van het vleermuizenonderzoek

(Deel)gebied	Datum	Periode	Begin- eindtijd	Zon
Tellepark Heerenveen	11-juni-2017	Kraam01	20:30-23:00	22:02
Tellepark Heerenveen	13-juli-2017	Kraam02	03:30-05:00	05:34
Tellepark Heerenveen	28-augustus-2017	Paar01	20:30-22:30	20:37
Tellepark Heerenveen	20-september-2017	Paar02	19:40-21:50	19:43

5.2 Resultaten

5.2.1 *Huismus*

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van huismussen vastgesteld, zoals te zien in tabel 5.4. Wel is er een nestelende spreeuw waargenomen waarvan het nest niet jaarrond beschermd is bij de J.P. Engelmanstraat 3.

Tabel 5.4. De resultaten van het onderzoek naar de aanwezigheid van nestplaatsen van huismussen in het plangebied.

(Deel)gebied	Datum	Totaal o verblijven
Tellepark Heerenveen	1-mei-2017	
Tellepark Heerenveen	12-mei-2017	

5.2.2 *Gierzwaluw*

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van gierzwaluwen vastgesteld, zoals te zien is in tabel 5.5.

Tabel 5.5. De resultaten van het onderzoek naar de aanwezigheid van nestplaatsen van gierzwaluwen in het plangebied.

(Deel)gebied	Datum	Totaal o verblijven
Tellepark Heerenveen	11-juni-2017	
Tellepark Heerenveen	26-juni-2017	
Tellepark Heerenveen	13-juli-2017	

5.2.3 Vleermuizen

Tijdens de onderzoeksronden voor vleermuizen zijn in de paartijd twee verblijfplaatsen aangetroffen van gewone dwergvleermuis binnen het plangebied. Daarnaast zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuis en laatvliegers aangetroffen, waarbij meerdere gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen sociaal gedrag vertoonden. Ook is er een vliegroute tijdens de kraamtijd vastgesteld van rosse vleermuis. Van de twee verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis is er één gelokaliseerd in het complex hoge bomen aan de noordwestzijde van de zuidelijke school en één in de noordoostelijke hoek van het noordelijke hoek van het noordelijke schoolgebouw, zie figuur 5.1.

Tijdens het vleermuisonderzoek van 13 juli werd een bunzing aangetroffen, welk op de lijst van provinciaal vrijgestelde soorten staat en waarvoor enkel de zorgplicht geldt.

Tabel 5.6: De resultaten van het onderzoek naar vastgestelde verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied.

Deelgebied	Datum	Periode	Soort	Aantal individuen	Totaal verblijfplaatsen
Tellepark Heerenveen	11 juni	Kraam01	Gewone dwergvleermuis	10	0
			Rosse vleermuis	1	0
			Laatvlieger	2	0
Tellepark Heerenveen	13 juli	Kraam02	Gewone dwergvleermuis	19	0
			Ruige dwergvleermuis	1	0
			Laatvlieger	2	0
Tellepark Heerenveen	28 augustus	Paar01	Gewone dwergvleermuis	44	0
			Ruige dwergvleermuis	1	0
			Rosse vleermuis	2	0
Tellepark Heerenveen	20 september	Paar02	Gewone dwergvleermuis	32	2
			Ruige dwergvleermuis	10	0
			Laatvlieger	1	0

Figuur 5.1. De locaties van de twee paarverblijven gewone dwergvleermuis in het plangebied aangegeven met een gele stip (bron:www.bing.com)

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN (NADER ONDERZOEK)

In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) heeft Bureau FaunaX onderzocht of er binnen de invloedssfeer van de voorgenomen herstelmaatregelen beschermde natuurwaarden aanwezig zijn en of er sprake is van negatieve effecten op deze soorten als gevolg van de werkzaamheden. Dit ecologisch onderzoek heeft in eerste instantie bestaan uit een quickscan. Uit deze quickscan volgde het advies tot gericht nader onderzoek naar het voorkomen van een aantal onder de Wnb beschermde diersoorten. Nader onderzoek heeft aangetoond dat er twee verblijfplaatsen aanwezig zijn van gewone dwergvleermuis in het plangebied. Daarnaast zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen van huismussen en gierzwaluwen.

Onder bepaalde voorwaarden kan door het bevoegd gezag (in dit geval de Provincie Fryslân) een ontheffing worden verleend voor overtreding van verbodsbepalingen in de Wnb. Hiervoor moet dan per soort een ontheffingsaanvraag ingediend te worden met daarin een onderbouwing van de voorgenomen werkzaamheden, de aangetroffen beschermde soorten, hun (gunstige) staat van instandhouding en de mitigerende maatregelen die per soort getroffen worden om de negatieve effecten te minimaliseren. Indien de mitigerende maatregelen tot gevolg hebben dat de gunstige staat van instandhouding van de soorten waarvoor ontheffing aangevraagd wordt niet in het geding komt, zal het bevoegd gezag naar alle waarschijnlijkheid de ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepaling(en) verlenen. De werkzaamheden kunnen dan met in achtneming van deze voorwaarden, doorgang vinden. Dit advies is drie jaar lang geldig.

6.1 Overzicht vervolgstappen

De werkzaamheden kunnen binnen de kaders van de Wet natuurbescherming worden uitgevoerd, mits aan de hieronder genoemde vervolgstappen wordt voldaan. Hieronder worden de aanbevelingen uit de quickscan en aanbevelingen voortvloeiend uit het nader onderzoek gecombineerd en puntsgewijs benoemd.

- **Algemeen voorkomende broedvogels:** Werken buiten de broedtijd (grofweg 15 maart-15 juli).
- **Vleermuizen (algemeen):** Voorkom lichtuitstraling richting foerageerplaatsen, vliegroutes en verblijfplaatsen van maart tot november.
- **Vleermuizen (verblijfplaatsen):** Ontheffingsaanvraag op basis van een activiteitenplan.
- **Vrijgestelde soorten:** Het naleven van de zorgplicht.
- Dit advies is drie jaar lang geldig

7. BRONNEN EN LITERATUUR

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren.- Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.W. van Delft 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.- Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden

Alterra (2015). Synbosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermd gebied. Via: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Cursus herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

www.telmee.nl